

การดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

Financial Aid Welfare Operation for the Elderly of Sikiu Municipality, Srikiu District, Nakhon-Ratchasima Province

สกล ชื่นกระโทก¹

รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน ต่อการดำเนินงานสวัสดิการสังคมเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลเมืองสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ประจําปีงบประมาณ 2557 ได้มาจากการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชมศรีสะอาด. 2543) แล้วเทียบสัดส่วนหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานภาพแล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-test (one way ANOVA) t-test แบบ Independent samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้สูงอายุที่รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพจากเทศบาลเมืองสีคิ้ว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้ว ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ รองลงมาคือด้านการสำรวจผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ด้านการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้สูงอายุ ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน ด้านการติดตามผลการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพ ด้านการคัดเลือกและขออนุมัติผู้สูงอายุรับเบี้ยยังชีพด้านและการขออนุมัติเปลี่ยนแปลงผู้สูงอายุรับเบี้ยยังชีพ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้วของผู้สูงอายุ ที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้วของผู้สูงอายุ ที่อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มอายุ 60-70 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างจาก กลุ่มอายุ 71-80 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้วของผู้สูงอายุ ที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้ว ไม่แตกต่างกัน

¹สาขานโยบายสาธารณะและการบริหารการพัฒนา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

²รองศาสตราจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้วของผู้สูงอายุ ที่อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสีคิ้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพ มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนตัว ค่าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมแตกต่างจากผู้ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนตัว ค่าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : สวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

Abstract

The purposes of this research were to study and compare opinions of the elderly with different genders, age groups, educational backgrounds and occupations about the financial aid welfare operation for the elderly of Sikhui Municipality, Sikhui District, Nakhon-Ratchasima. The sample of this research was 340 elderly people with the right to receive the financial aid welfare of Sikhui Municipality, Sikhui District, Nakhon-Ratchasima in the budget year 2014 by Cluster Random Sampling, Krejcie, Morgan Table, and Simple Random Sampling. Data were collected by a rating scale questionnaire with the reliability value of 0.94. Statistical analysis used were frequency, mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.), F-test (One way ANOVA), t-test (Independent samples) and the Scheffe' Method. The results of the research were found that

1. The elderly with the right to receive the financial aid welfare of Sikhui Municipality had an opinion that the financial aid welfare operation for the elderly of Sikhui Municipality was found to be at the maximum level in overall and individual aspects. The maximum level considers individual aspects from the highest to the lowest in the following order: financial aid payment, qualified elderly survey, elderly registration, operation report, tracking financial aid payment, selecting and asking for the approval for the elderly with the right to receive financial aid, and asking for the approval to change the elderly with the right to receive financial aid.

2. Comparing the opinions of the elderly of different genders in Sikhui Municipality about the financial aid welfare operation, it was found that the opinions of the elderly of different genders in Sikhui Municipality to the financial aid welfare had a difference at a level of significance of 0.05.

3. Comparing the opinions of the elderly of different age groups in Sikhui Municipality about the financial aid welfare operation, it was found that the opinions of the elderly with different age in Sikhui Municipality about the financial aid welfare operation had a difference at a level of significance of 0.05. The elderly aged 60-70 years had a different opinion from the group of the elderly aged 71-80 years at a level of significance of 0.05.

4. Comparing the opinions of the elderly with different educational backgrounds in Sikhui Municipality about the financial aid welfare operation, there was no difference in opinions of the elderly about the financial aid welfare operation.

5. Comparing the opinions of the elderly with different occupations in Sikhui Municipality about the financial aid welfare operation, there was a different opinion at a level of significance of 0.05. Unemployed workers had a different opinion from the group of freelance workers, self-

employed, and merchants at a level of significance of 0.01. Agriculturalists had a different opinion from the group of freelance workers, self-employed, and merchants at a level of significance of 0.05.

บทนำ

หลักธรรมาภิบาล ในภาษาไทยได้มีการเรียกที่แตกต่างกัน เช่น การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐบรรษัทภิบาล เป็นต้น ส่วนคำที่เรียกในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Good Governance ซึ่งหมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม แนวความคิดการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไม่ใช่แนวความคิดทางการบริหารที่เพิ่งเกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันๆ ปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อ การอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน สำหรับในประเทศไทย แนวคิดธรรมาภิบาล เริ่มใช้กันอย่างแพร่หลาย หลังจากประเทศไทยประสบกับภาวะเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประเทศไทยต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เป็นผลให้ประเทศไทยต้องรับแนวคิดธรรมาภิบาล หรือ Good Governance ของธนาคารโลกมาใช้ด้วย (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542 : 17) จากเหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจที่ไทยต้องเผชิญดังกล่าว มีส่วนทำให้เกิดกระแสของการปฏิรูปประเทศไทยในด้านต่างๆ เช่น การปฏิรูประบบราชการ การลดบทบาทภาครัฐโดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในวงการทางการเมืองและหน่วยงานราชการ และส่วนท้องถิ่น กลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น จนเกิดกระแสของการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในระบบราชการคือการลดปัญหาการคอร์รัปชันโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม เพราะแนวคิดธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารประเทศ ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูล สามารถตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลได้ ทำให้เกิดความโปร่งใส ด้วยเหตุนี้แนวคิดธรรมาภิบาล จึงปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 อันถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม มีการบัญญัติเกี่ยวกับ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพิ่มกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจอย่างชอบธรรมและมีประสิทธิภาพของระบบการเมืองและระบบราชการ มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการบริหารบ้านเมืองมากขึ้น ถือได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้วางรากฐานของธรรมาภิบาลไว้อย่างครบถ้วน เช่น ด้านการบริหารจัดการที่กำหนดให้ยึดประโยชน์สาธารณะของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม ด้านโครงสร้างและกระบวนการได้มี การเพิ่มภาคประชาสังคมเข้าสู่โครงสร้างการจัดการของรัฐบาลและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและระดับชุมชน

ปัจจุบันแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลมีบทบาทอย่างมากต่อหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 283 วรรคสาม ได้บัญญัติให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนด การแบ่งอำนาจหน้าที่ และจัดสรรรายได้ระหว่างราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ รวมทั้งกำหนดระบบตรวจสอบและประเมินผล โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเท่ากัน เป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หลักการเรื่องธรรมาภิบาลได้มีการกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารราชการให้บรรลุ

เป้าหมาย ดังนี้ เกิดประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ เพื่อความมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ รวมถึงการปฏิบัติที่ไม่มีขั้นตอนเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ และให้ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ตลอดจนมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้ โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดการกระจายอำนาจการปกครองไว้ในส่วนที่ 3 กล่าวถึงแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78(3) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณสุขในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงเท่าเทียมกันทั่วประเทศ ทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น มาตรา 78(4) พัฒนาระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงานเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ และมาตรา 78 (5) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550:3)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานที่เพศ ระดับการศึกษา ส่วนงานที่สังกัดต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และหลักธรรมาภิบาลก็หมายถึง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มีความถูกต้องเป็นธรรม สุจริตโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ใช้แนวทางประชาธิปไตยและเคารพสิทธิมนุษยชน เมื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน จะทำให้สังคมมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ทุกภาคอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในการเรียกใช้คำในภาษาไทยซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า Good Governance นอกจากคำว่า ธรรมาภิบาลมีการใช้คำอื่น ๆ อีกหลายคำ เช่น ธรรมรัฐ ประชาธิปไตย บวรภิบาล การปกครองที่ดี การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยแนวคิดธรรมาภิบาลนี้อาจมีคนจำนวนมากเข้าใจว่าเพิ่งถูกนำเข้ามาในประเทศไทย เมื่อวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 แต่ความจริงหลักธรรมาภิบาลมีใช้อยู่ในสังคมไทยมานานแล้วในประวัติศาสตร์ไทยที่พระมหากษัตริย์ทรงปกครองโดยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีอำนาจโดยสมบูรณ์ พระเจ้าแผ่นดินส่วนใหญ่ทรงปกครองแผ่นดินจนประชาชนรักใคร่นับถือเพราะแต่เดิมมาการปกครองของพระเจ้าแผ่นดินนั้นทรงปกครองโดยใช้

ทศพิชราชธรรมตามหลักการทางพระพุทธศาสนาที่แพร่เข้ามาสู่ภูมิภาคนี้ตั้งแต่สมัยสุโขทัยหรือก่อนหน้านั้นตลอดมาจนถึงรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งวิธีการปกครองในสมัยนั้นรูปแบบหนึ่งที่คนไทยมีความซาบซึ้งและกล่าวถึงมาจนทุกวันนี้คือ การปกครองแบบพ่อปกครองลูกในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (อานันท์ ปันยารชุน 2541 : 43) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นับว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เพราะเป็นรัฐธรรมนูญของไทยฉบับแรกที่ประชาชนได้เลือกตัวแทนของตนจากทั่วประเทศเข้าไปทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งหมด บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542 : 6) เห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้วางรากฐานให้แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลเมื่อรัฐธรรมนูญเป็นที่ยอมรับของประชาชนจึงเท่ากับว่าประชาชนเห็นชอบและยอมรับแนวคิดธรรมาภิบาลและประสงค์จะให้เกิดขึ้นในสังคมไทยโดยเร็ว ดังนั้นการบริหารจัดการที่ดีที่มีลักษณะธรรมาภิบาลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย

สาระสำคัญของหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎกติกา และการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก กระบวนการเสนอร่างกฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ เป็นไปด้วยความชอบธรรม เนื้อหาของกฎหมายมีความทันสมัย เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตาม กฎหมายและข้อบังคับเหล่านั้นบังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติและไม่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย การปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบที่ใช้ในการบริหารงานร่วมกันในภาครัฐ เช่น กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ พัสดุ และการบริหารงานบุคคล เอื้อต่อการบริหารที่คล่องตัว และรับผิดชอบต่อผลงานและประชาชนแต่ละองค์กร กฎกติกาที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงานหรือการประชุมให้ตรงเวลา การให้บริการประชาชนเสมอภาค รวมถึงมีข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่ในองค์กร (สำนักงาน ก.พ. 2542 : 9)

2. หลักคุณธรรม คุณธรรม คือ คุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ตั้งงามให้เป็นผู้มีจิตใจสูง ประณีตและประเสริฐ เช่น ความรัก ความเมตตา ความสงสาร อยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มีความยินดี การวางตัวเป็นกลาง ความมีน้ำใจเสียสละ ความกตัญญูต่อบุคคล ความละเอียดและกลัวบาป ความเคารพขนบธรรมเนียม และความสุขภาพอ่อนโยน เป็นต้น

3. หลักความโปร่งใส ความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก และมีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549 : 35)

4. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง ความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตน (วิระ ไชยธรรม 2542 : 10)

5. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ หรือการแสดงประชามติ (วิระ ไชยธรรม 2542 : 11)

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยตรงกันให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน การใช้ทรัพยากรต้องเป็นไปด้วยความประหยัด หมั่นเวียนใช้และสร้างทดแทนใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ พยายามลดการเกิดมลภาวะทั้งในดินในน้ำและบนอากาศเพื่อการส่งทอดทรัพยากรที่มีความสมบูรณ์ให้คนไทยรุ่นถัดไป

การเสริมสร้างธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดใหม่ในประเทศไทยที่เพิ่งได้รับความสนใจหรือกล่าวถึงเมื่อไม่นานมานี้ อย่างไรก็ตาม

ธรรมาภิบาลไม่ใช่เรื่องใหม่ เดิมองค์กรต่าง ๆ ของรัฐถูกสร้างขึ้นและดำเนินการภายใต้กฎระเบียบที่เน้นการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อสังคมต่อโครงสร้างของระบบราชการขยายตัวมากขึ้นและมีกฎระเบียบมากขึ้น จนทำให้มีความหละหลวม หย่อนประสิทธิภาพ และไม่ได้ปรับตัวตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ภายหลังจึงเริ่มต้นตัวและหาวิธีการฟื้นฟู สร้างเสริม และพัฒนาเพื่อให้มีประสิทธิภาพที่ดีกว่าเดิมหรือให้ดีกว่าเดิมเหมือนที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน (บุษง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, 2544 : 69) จากการศึกษาแนวคิดและหลักการขององค์การ หน่วยงาน หรือนักวิชาการบริหารดังกล่าวมา พอสรุปแนวคิดหลักการ และวิธีการเสริมสร้างธรรมาภิบาลได้ว่า ปัจจัยพื้นฐานในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล คือ คนในประเทศที่เจริญแล้วคนที่มีระดับการศึกษาสูง มีระเบียบวินัย เคารพกฎกติกา และมีความสนใจที่จะร่วมกิจกรรมสังคม และมีสภาพธรรมาภิบาลที่เข้มแข็ง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542 : 5-6)

การสร้างธรรมาภิบาล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ต้องมีความตั้งใจจริงมีความกล้าหาญ อดทน มีการสื่อสารที่ดีระหว่างกัน และมีสภาพแวดล้อมที่มีความพร้อม แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการสร้างธรรมาภิบาล คือ ความร่วมมือ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายต้องเรียนรู้ร่วมกันและแต่ละคนต้องพึ่งตนเองก่อน การสร้างเสริมธรรมาภิบาลควรเริ่มต้นด้วยการสร้างความตระหนักให้สมาชิกในสังคมนั้น ๆ เห็นความสำคัญของธรรมาภิบาลแล้วร่วมกันกำหนดเป็นนโยบาย ให้แนวทางปฏิบัติ และให้การสนับสนุนสิ่งเอื้ออำนวยต่าง ๆ ส่งเสริมการปฏิบัติงานที่มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกชั้นตอน และจัดให้มีกลไกการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล (วิรวัดณ์ ปันนิตามัย, 2544 : 48-51)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา 6 แห่งจำนวน 159 คน (คิดเป็นร้อยละ 100) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test แบบ Independent samples) และ F-test (one way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง มีความคิดเห็นว่าสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม รองลงมา ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การออกข้อบัญญัติ อปท.คำนึงถึงสิทธิ หน้าที่ของประชาชน และได้เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ การบริหารงานของ อปท. มีความชัดเจน และเป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับ รองลงมาคือ เมื่อรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน แล้วเร่งดำเนินการและรายงานให้ทราบ และอปท. จัดให้มีการประชาพิจารณ์ ในการออกข้อบัญญัติที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน

2) ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพและไม่ตรีจิต พร้อมให้บริการ รองลงมาคือ การบริหารงานของ อปท. เน้นหลักการยึดประชาชนเป็นสำคัญ และผู้บริหาร สมาชิก

พนักงาน ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและจรรยาบรรณ

3) ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การจัดเก็บภาษี และการบริหารงบประมาณ รองลงมาคือ การกำหนดตัวชี้วัดผลงานอย่างเป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณะ ละข้อมูล ข่าวสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ มีความถูกต้องเหมาะสมและตรงตามความเป็นจริง

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การรับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขข้อร้องเรียนต่างๆ และดำเนินการอย่างรวดเร็วและเต็มความสามารถ รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมได้ โดยไม่จำกัดสิทธิ์ และเปิดโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อปท. จัดให้มีการบริการอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึงทุกชุมชน รองลงมาคือ การให้บริการต่างๆ ของ อปท. คำนึงถึงความต้องการของชุมชนและประชาชน เป็นสำคัญ ผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน ใส่ใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะแก้ไข และผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน มีความกล้าหาญ พร้อมที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6) ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ อปท. ตั้งเป้าหมายไว้ รองลงมาคือ มีการรณรงค์ การประหยัดทรัพยากร และผลการปฏิบัติงานของ อปท. สร้างความพึงพอใจ

2. บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง ที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง ที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง ที่สังกัดส่วนงานต่างกัน มีความคิดเห็นว่าสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

1. บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง มีความคิดเห็นว่าสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบ รองลงมา ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง ได้ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลและผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีความเชื่อมั่นว่าเป็นหลักการปกครองที่ดี สอดคล้องกับ

การศึกษาของ บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี (2544) ที่ได้รับศึกษาเรื่อง “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล” โดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการปกครองที่ดี ที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงมีการเสนอแนะกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวางอีกทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้นอกจากจะมีส่วนทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้ว ยังสร้างความเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ และสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศได้ ในประเทศไทยได้มีองค์กรของทางราชการ เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กระทรวงมหาดไทย และสถาบันการศึกษาได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงาน และผลการศึกษาทั้งสองสอดคล้องกับ สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา (2546) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารการจัดการของเทศบาลตำบลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษากระบวนการในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารของเทศบาลตำบลบ้านฉาง ผลการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบ้านฉางได้จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติด้านต่าง ๆ และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนเพื่อหาจุดยืนและแนวทางร่วมกัน พบว่ายังประสบปัญหาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานการทำงานในเทศบาลยังไม่เป็นระบบโดยพนักงานส่วนหนึ่งยังคงยึดติดกับระบบงานแบบเก่า ไม่ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ทางด้านกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารเทศบาลตำบลบ้านฉาง พบว่าเทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่ามีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชน แต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ดังนั้นจึงเสนอให้ผู้บริหารของเทศบาลเร่งปรับโครงสร้างและระบบงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการบริหารการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนิติธรรมที่ว่า การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรมการบังคับให้ทันสมัย เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับ เหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่เอาเอกราชหรืออำนาจของตัวบุคคลและนำกฎระเบียบการบริหารงานของเทศบาลมาบังคับใช้ให้เป็นมาตรฐานเพื่อ เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพพตา ประภาศิริ (2549) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผลการวิจัยพบว่าสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีความพร้อมด้านโครงสร้างเพื่อสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง ไม่ว่าจะเป็น หลักนิติธรรมหลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ เนื่องจากการเป็นส่วนราชการที่มีภารกิจและลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของหน่วยงานสำหรับด้านการบริหารและการปฏิบัติงานแล้ว ยังมีความพร้อมตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย เนื่องจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ยังไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานให้เกิดธรรมาภิบาล และมีระบบอุปถัมภ์มากกว่าระบบการทำงานที่เน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ในด้านสุดท้าย คือ ด้านวัฒนธรรมองค์การเป็นปัญหาที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานไปสู่หลักธรรมาภิบาล เนื่องจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรียังไม่มีวัฒนธรรมองค์การที่ชัดเจน มีการรับวัฒนธรรมองค์การจากข้าราชการที่โอนมาซึ่งต้องใช้เวลาในการปรับตัวและเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้แก่การขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้บริหารสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีไม่ให้ความสนใจในการผลักดันให้เกิดธรรมาภิบาลรวมทั้งไม่ได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อภาพรวมธรรมา

บาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จากการศึกษาพบว่า สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีระดับคะแนนเฉลี่ยของหลักต่างๆ ตั้งแต่ 2.92 ไปจนถึง 3.49 โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าหน่วยงานมีคะแนนเฉลี่ยหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมากรองลงมาคือ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ และหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้แก่ การปรับทัศนคติข้าราชการทุกฝ่ายทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการให้เห็นความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลอย่างเข้มข้น การสร้างระบบประเมินผลการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับหน่วยงานและระดับบุคคล โดยบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติงาน มีการกำหนดตัวชี้วัดและ best practice เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลที่ชัดเจนส่งเสริมให้ผู้บริหารยึดวัฒนธรรมธรรมาภิบาลในการดำเนินงานเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ ทำให้ผู้บริหารเข้าใจ นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้และสามารถถ่ายทอดต่อไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาได้ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในหน่วยงานอย่างกว้างขวาง

จึงเห็นได้ว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้นจะส่งผลดีในหลายๆ ด้าน จากการศึกษาของ สุเทพ คุณกิตติ (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่องหลักธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสามารถขณะการประกวดและได้รับรางวัลจากสถาบันหรือองค์กรต่างๆ การศึกษาพบว่า 1) กระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครขอนแก่น ประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความยุติธรรม หลักความรับผิดชอบต่อได้จัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์โดยประชาชนมีระบบการติดตาม ตรวจสอบผลการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและแจ้งผลไปยังผู้ร้องเรียนโดยตรง หลักการมีส่วนร่วม นำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานของเทศบาล ภายใต้แนวคิดร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ หลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลได้หลายช่องทางได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ หลักความคุ้มค่าหรือหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้สร้างจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่เทศบาลเพื่อการประหยัด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและให้บริการอย่างรวดเร็ว เสมอภาคและเป็นธรรม ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม 2) ปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสามารถขณะการประกวดและได้รับรางวัลจากสถาบันหรือองค์กรต่างๆได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นส่วนสำคัญที่สุด รองลงมาคือด้านความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการบริหารงานของเทศบาล ด้านความเป็นธรรม การทำงานที่มุ่งประชาชน การมุ่งเน้นประโยชน์ของส่วนรวม

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเรื่องที่มีการดำเนินการมากที่สุดในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม มีดังนี้ การออกข้อบัญญัติ อปท.คำนึงถึงสิทธิ หน้าที่ของประชาชน และได้เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ การบริหารงานของ อปท. มีความชัดเจน และเป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับ รองลงมาคือ เมื่อรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน แล้วเร่งดำเนินการและรายงานให้ทราบ และอปท. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ในการออกข้อบัญญัติที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน ด้านหลักคุณธรรม มีดังนี้ ผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพและมีไมตรีจิต พร้อมให้บริการ รองลงมาคือ การบริหารงานของ อปท. เน้นหลักการยึดประชาชนเป็นสำคัญ และผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม ด้านหลักความโปร่งใส มีดังนี้ การจัดเก็บภาษี และการบริหารงบประมาณ รองลงมาคือ การกำหนดตัวชี้วัดผลงานอย่างเป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณะ ละข้อมูล ข่าวสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะ มีความถูกต้องเหมาะสมและตรงตามความเป็นจริง ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีดังนี้ การรับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขข้อร้องเรียนต่างๆ และดำเนินการอย่างรวดเร็วและเต็มความสามารถ รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมได้ โดยไม่จำกัด

สิทธิ์ และเปิดโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ด้านหลักความรับผิดชอบ มีดังนี้ อปท. จัดให้มีการบริการอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึงทุกชุมชน รองลงมาคือ การให้บริการต่างๆ ของ อปท. คำนึงถึงความต้องการของชุมชนและประชาชนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน ใส่ใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะแก้ไข และผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน มีความกล้าหาญ พร้อมที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน และด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ อปท. ตั้งเป้าหมายไว้ รองลงมาคือ มีการรณรงค์ การประหยัดทรัพยากร และผลการปฏิบัติงานของ อปท. สร้างความพึงพอใจ

2. บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง ที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าคุณภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง ที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นว่าคุณภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง ที่สังกัดส่วนงานต่างกัน มีความคิดเห็นว่าคุณภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของตนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคเอกชน ประชาชน และให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และควรมีการกำหนดนโยบายในการบริหารเชิงบูรณาการเพื่อเป็นการต่อยอดให้มีการพัฒนาต่อไป ควรมีการส่งเสริม ให้มีการนำผลงานวิจัยหรือผลการศึกษาด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ไปปรับใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการเข้าถึงประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น เพื่อสร้างพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างสมานฉันท์ ควรมีการเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่นโดยเน้นการบริการรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม และเสริมสร้างกลไกในการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น

6. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการภาครัฐกับองค์กรอื่นๆ ถึงวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practices) และการสนับสนุนของภาครัฐกับองค์กรอื่นๆ เพื่อเชื่อมโยงวิธีการวางรากฐานการบริหารจัดการที่ดีในองค์กรอย่างเป็นระบบและเกิดความต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ หังสนันท์. (2552). **ธรรมาภิบาลภาครัฐ : รากฐานและความท้าทายต่อรัฐบาลไทย**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2547). **การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี**. เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการยกระดับการให้บริการสาธารณะของหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น People's Audit. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนาระบบราชการ.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2547). **วัดระดับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สถาบันพระปกเกล้า : พิมพ์ดี จำกัด.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). **การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

- บุญชม ศรีสะอาด.(2543).**การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สิริยาสาสน์
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2544). **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. รายงานการวิจัยสถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). **ชุดคู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ ตาม
แนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินต์ติ้ง.
- สุพพตา ประภาศิริ. (2549). **การศึกษาระบบธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี**.วิทยานิพนธ์รัฐประ
ศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุเทพ คุณกิตติ. (2548). **หลักธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2543). **แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่น**.
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2542). **มุมมองนายอานันท์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.